

Informovanie žien pôrodniciami a prístup k informáciám – výsledky monitoringu

Spracovala: Mgr. Sylvia Šumšalová

Október 2014

Objektom monitoringu boli všetky gynekologicko-pôrodnické oddelenia nemocníc (ďalej len „pôrodnice“) na Slovensku:

- V Bratislavskom kraji sa nachádzajú 4 pôrodnice, v Nitrianskom a Trnavskom kraji je po 5 pôrodníc, v Trenčianskom kraji funguje 6 pôrodníc, v Banskobystrickom a Košickom kraji je po 8 pôrodníc, v Žilinskom kraji je 7 pôrodníc a v Prešovskom kraji je 10 pôrodníc (spolu 53 pôrodníc).

Predmetom monitoringu boli:

- informácie týkajúce sa získavania informácií o potrebách a praniach rodiacich žien pred pôrodom;
- informácie týkajúce sa informovania rodiacich žien pred, počas a po pôrode;
- informácie týkajúce sa získavania informovaného súhlasu rodiacich žien pred, počas a po pôrode;
- informácie týkajúce sa súkromia rodiacich žien pred, počas a po pôrode a sprevádzajúcich osôb;
- informácie týkajúce sa samotného pôrodu – zaužívaných postupov a praktík;
- informácie týkajúce sa získavania spätnej väzby/hodnotenia od rodiacich žien.

Monitoring sa realizoval formou:

- hľadania príslušných informácií na webových stránkach každej zo sledovaných pôrodníc (vyhľadávané boli tie isté informácie, každá z nemocníc/pôrodníc má svoju webovú stránku pre verejnosť);
- zaslania doporučeného listu každej pôrodnici, pričom list písala žena, ktorá si pripravila pôrodný plán a zvažovala možnosť rodiť v tomto zariadení (pôrodný plán, želania ženy boli vždy tie isté);
- zaslania žiadosti alebo prosby o informácie každej pôrodnici v mene združenia ODZ (infožiadosť alebo infoprosba boli poslané v závislosti od toho, či dotknutá nemocnica bola povinnou osobou v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám; otázky však boli vždy tie isté).

Výsledky jednotlivých spôsobov monitorovania sa čo do efektivity, resp. úspešnosti získaných odpovedí veľmi líšia:

- Ako najmenej účinná sa ukázala metóda zasielania listov žien so svojim pôrodným plánom (so 16 identickými želaniami u všetkých žien). Na takýto doporučený list odpovedalo len 17 pôrodníc. Až 12 z nich pritom odpovedalo len niekoľkými (všeobecnými) vetami, chýbajú konkrétne odpovede na konkrétne otázky žien (5 je jednoznačne zamietavých, 1 je ústretová a ostatné navrhujú zväčša osobné stretnutie, návštevu zariadenia).

- Z celkového počtu rozoslaných 23 žiadostí o informácie a 30 prosieb o informácie odpovedalo na prosby o informácie 6 pôrodníc (tieto neboli v postavení povinnej osoby v zmysle infozákona) a na žiadosti o informácie 18 pôrodníc (boli v postavení povinnej osoby v zmysle infozákona). Na žiadosti o informácie prišli aj 4 zamietavé odpovede, v ktorých nemocnice odmietli poskytnutie akýchkoľvek informácií. Poskytnuté informácie sa líšia čo do kvality aj rozsahu.
- Monitorované webové stránky sa vyznačujú rôznou kvantitou a kvalitou informácií, ktoré je možné na nich nájsť.

1. Informácie týkajúce sa získavania informácií o potrebách a praniach rodiacich žien pred pôrodom

Zistenia z odpovedí na žiadosti/prosby o informácie:

- ✓ Z 24 nemocníc, z ktorých prišli odpovede na žiadosti alebo prosby o informácie, sa **v polovici zariadení (12) dopytujú na potreby a prania rodiacich žien pri prijatí do nemocnice, teda tesne pred pôrodom.**
- ✓ V deviatich zariadeniach považujú **písomný pôrodný plán** za spôsob zisťovania potrieb a prání rodiacich žien.
- ✓ V šiestich nemocniciach dávajú priestor na zisťovanie potrieb a prání rodiacich žien **v rámci konzultácií a rozhovorov** (s personálom oddelenia), v piatich aj v rámci poradne, ambulancie pre tehotné ženy.
- ✓ Dve nemocnice zisťujú potreby a želania rodiacich žien aj v rámci profylaktickej prípravy. Jednotlivo boli uvedené aj iné odpovede.

Zistenia z vyhľadávania informácií na webových stránkach pôrodníc:

Priania žien pred pôrodom, resp. informácie o tom, akým spôsobom môžu ženy komunikovať svoje pôrodné prania, resp. ako a s kým môžu prediskutovať svoj pôrodný plán¹, sa **podľa webových stránok zisťujú/poskytujú len v piatich** z 53 pôrodníc.

2. Informácie týkajúce sa informovania rodiacich žien pred, počas a po pôrode

Zistenia z odpovedí na žiadosti/prosby o informácie:

V rámci odpovedí na otázku „Akým spôsobom sú ženy, ktoré sa chystajú rodiť a/alebo ktoré rodia vo Vašom zariadení, informované o postupoch/úkonoch vykonávaných v súvislosti s ich pôrodom?“ bolo popísaných **viacero spôsobov, akými nemocnice informujú o pôrode rodiace ženy:**

- ✓ V polovici pôrodníc, ktoré zaslali odpovede (13), informujú rodiace ženy o pôrode **v rámci profylaktickej prípravy, cvičenia.**

¹ Pôrodný plán je pojem, ktorý sa zaužíval medzi ženami aj zdravotníkmi. Väčšinou ide o písomný dokument, ktorý obsahuje súbor želaní a preferencií konkrétnej ženy. Môže ísť o všeobecne formulované požiadavky (napr. “želám si maximálne zachovanie súkromia a intimity”) až po veľmi konkrétne (napr. “neprajem si nástrih hrádze”).

- ✓ Ďalším významným informačným zdrojom sú **gynekologické ambulancie/poradne pre tehotné**, kam chodia rodiace ženy mesiac pred pôrodom (uviedlo 11 zariadení).
- ✓ V 11 pôrodniciach sú rodiace ženy informované **(aj) po prijatí do nemocnice, resp. na pôrodnej sále počas pôrodu**. Jednotlivo boli uvedené aj iné odpovede.

V rámci odpovedí na druhú časť otázky „Kto ich informuje a v akom časovom predstihu pred pôrodom sú informované?“ sa odpovede prevažne koncentrovali na osobu lekára–špecialistu (gynekológ, pôrodník, anesteziológ, neonatológ, klinický psychológ) (uviedlo 19 pôrodníc). Pomerne často bola menovaná aj pôrodná asistentka (12 pôrodníc).

Zistenia z vyhľadávania informácií na webových stránkach pôrodníc:

Informácie o **predpôrodnej príprave organizovanej nemocnicou/pôrodnicou možno nájsť na webových stránkach viac ako polovice sledovaných pôrodníc** – konkrétne na 28 internetových stránkach.

Informácie o priebehu pôrodu (od jeho začiatku až po ukončenie, resp. o dianí od príchodu do zdravotníckeho zariadenia až po odchod z neho) **sú prístupné len na troch webových stránkach** z celkového počtu 53 sledovaných pôrodníc.

3. Informácie týkajúce sa získavania informovaného súhlasu pred, počas a po pôrode

Zistenia z odpovedí na žiadosti/prosby o informácie:

Z 24 nemocníc, z ktorých prišli odpovede na žiadosti alebo prosby o informácie, sa **vo viac ako polovici zariadení (15) získava súhlas týkajúci sa pôrodnej starostlivosti v čase prijatia do nemocnice (prípadne príchodu na pôrodnú sálu), a to v podobe poučenia rodiacej ženy a následného podpisu formulára pôrodnice o informovanom súhlase**.

V šiestich nemocniciach prebieha získavanie súhlasu aj podpisom formulára rodiacou ženou, ale v týchto prípadoch nemáme informáciu, kedy, resp. za akých okolností k podpisu dochádza.

Z 24 nemocníc, z ktorých prišli odpovede na žiadosti alebo prosby o informácie, **vo väčšine zariadení (19) existuje štandardizovaný formulár na získavanie informovaného súhlasu týkajúceho sa pôrodnej starostlivosti**.

Na prosbu o zaslanie štandardizovaného formulára na získavanie informovaného súhlasu týkajúceho sa pôrodnej starostlivosti – ak v nemocnici takéto majú – zareagovali tri nemocnice ich zaslaním, päť odmietlo ich zaslanie s odôvodnením, že ide o interný materiál nemocnice, a ostatné ich nezaslali a ich nezaslanie ani neodôvodnili.

Zistenia z vyhľadávania informácií na webových stránkach pôrodníc:

Informácia o tom, akým spôsobom pôrodnica informuje ženy o jednotlivých úkonoch počas samotného pôrodu, resp. akým spôsobom získava od nich informovaný súhlas s týmito úkonmi, **je prístupná na webovej stránke jedinej pôrodnice** a samotný formulár informovaného súhlasu je voľne dostupný na webovej stránke tiež jedinej (inej) pôrodnice.

